

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3010/2024. (I. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 111. § (5) bekezdés „a (2) és (3) bekezdés esetében” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Győri Ítéltábla Pkf.III.25.473/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó I. és az indítványozó II. jogi képviselőjük (dr. Stefán Tamás ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és a 27. § (1) bekezdése alapján. Az alkotmányjogi panaszban kérték az indítványozók egyrészt a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 111. § (5) bekezdés „a (2) és (3) bekezdés esetében” fordulata alaptörvény-ellenességének megállapítását, és erre tekintettel a folyamatban lévő peres eljárásban az Abtv. rendelkezései szerinti jogkövetkezmények alkalmazását, másrészt kérték a Győri Ítéltábla Pkf.III.25.473/2022/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és – a Győri Törvényszék P.20.535/2011/84. számú végzésére is kiterjedő hatállyal történő – megsemmisítését is. Az indítványozók – főtktkári felhívásra kiegészített és egységes szerkezetbe foglalt – indítványukat az Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdésére és XXVIII. cikkének (1) bekezdésére alapították.
- [2] A támadott bírósági végzések alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. A Győri Törvényszék a P.20.535/2011/84. számú végzésével az indítványozó I. mint IX. rendű alperes félbeszakadás megszüntetése, ügygondnok kirendelése és eljárás folytatása iránti kérelmét ismételt elutasította. A bíróság határozatának indokolása szerint a törvényszék korábban a P.20.535/2011/27. számú végzésével megállapította, hogy az eljárás a IV. rendű alperes 2010. április 12-én bekövetkezett halálával a jogutód perbelépéséig, illetve perbevonásáig félbeszakad, amely félbeszakadás indoka az alperes pertársaság megléte okán a régi Pp. 51. § a) pontja. Az indítványozó I. a félbeszakadás megszüntetésén és az ügygondnok kirendelésén túl kérte, hogy a bíróság hívja fel a felperest és a VI. rendű alperest perbeli jogaik jóhiszemű gyakorlására, és nyilatkoztassa őket arról, hogy ismerik-e a IV. rendű alperes törvényes örökösait, továbbá hívja fel a jogutódok perbehívására. Indítványozó I. kérelme szerint ugyanis a felperes és a VI. rendű alperes vélhetően ismeri a IV. rendű alperes jogutódait, de rosszhiszemű magatartásuk arra irányul, hogy a per ne folytatódjék.
- [4] A törvényszék az indítványozó kérelmének elutasítását azzal indokolta, hogy a régi Pp. 111. § (1) bekezdése alapján, ha valamelyik fél meghal, vagy megszűnik, az eljárás a jogutód perbelépéséig, illetve perbevonásáig (régii Pp. 61–62. §) félbeszakad. A 111. § alkalmazása során – a rendelkezésből következően – ügygondnok kirendelésére kizárólag a (2) és (3) bekezdés esetköreiben van lehetőség, azaz, ha a fél „megvan” csupán cselekvőképességét veszíti el a per alatt, s nincs meghatalmazottja, illetve, ha a törvényes képviselője hal meg. Egyéb esetben nincs lehetőség ügygondnok kirendelésére, a fél hiánya ügygondnokkal nem pótolható, ezért az eljárás mindaddig nem folytatható, amíg a IV. rendű alperes jogutóda önként perbe nem lép, illetve a jogutódot a felperes – szintén önként – nem vonja perbe.
- [5] 1.2. A Győri Ítéltábla a panasszal támadott Pkf.III.25.473/2022/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. Az ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróság azon – a régi Pp. 61. § (1) bekezdésére alapított – álláspontját, mely szerint a bíróság a felperes részére nem teheti kötelezővé az elhunyt alperes jogutódjának perbevonását, és amennyiben a felperes a jogutódokat önként nem vonja perbe, vele szemben a rosszhiszemű pervitel következményei sem alkalmazhatóak, továbbá a VI. rendű alperes sem rendelkezik a perbevonás és a

jogutódok felkutatása terén semmiféle joggal, kötelezettséggel, így vele szemben sem alkalmazhatók a régi Pp. 8. §-a szerinti jogkövetkezmények. A másodfokú bíróság szerint a jogutód perbelépése, vagy perbevonása nélkül a félbeszakadás megszüntetésére és az eljárás folytatására kizárólag a régi Pp. 111. § (5) és (6) bekezdései rendelkezése esetén, a (2) és (3) bekezdés szerinti – a perbelitől eltérő – okból van lehetőség, míg a régi Pp. 111. § (7) bekezdése azon esetre teszi ezt lehetővé, ha a megszünt (tehát nem természetes személy) félnek nincs jogutódja.

- [6] 2. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban elsőként érintettségükről nyilatkoztak, a következők szerint.
- [7] Az indítványozó I. az időközben megszünt bank magyarországi fióktelepének külföldi székhelyű (anya)vállalkozása, eljárásának jogalapjaként a külföldi székhelyű vállalkozások magyarországi fióktelepeiről és kereskedelmi képviselteleiről szóló 1997. évi CXXXII. törvény 24. § (3) bekezdését jelölte meg.
- [8] Az indítványozó II. – aki a félbeszakadás miatt a perbe alperesi jogutódként belépni nem tud –, az eredeti állapot helyreállítása iránt indított perrel érintett ingatlan bejegyzett zálogjogosultja, amely jogosultság az indítványozó I. Magyarországról történt kivonulása során a[z] [...] Bank Nyrt.-vel kötött üzletág átruházási szerződést követően, engedményezés útján jött létre.
- [9] Az indítványozók előjáróban a főttkári tájékoztatásra reflektálva kifejtették, hogy nem értenek egyet azzal, miszerint a régi Pp. rendelkezései azért ne lennének alkotmányjogi panasz eljárás során megsemmisíthetők, mert rendelkezéseik már nem hatályosak, továbbá „kiegészítő érvelésük” szerint a hatályos, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 119. § (2) bekezdése is alaptörvény-ellenes az indítványban kifejtett okból. Ugyancsak nem értettek egyet az indítványozók – hivatkozva a 3111/2021. (IV. 14.) AB határozatra is –, a tájékoztató azon érvelésével, hogy a bírói döntések nem érdemi és nem eljárást befejező határozatok, álláspontjuk szerint a peres felek többségét a véglegesség erejével zárják el attól, hogy az eljárás folytatását és az ügy érdemi elbírálását kikényszerítsék.
- [10] A pertörténetet illetően előadták az indítványozók, hogy az egy 2007. október 29-i keltezésű keresettel indult, és a pert első fokon a felperes elveszítette a Győri Törvényszék 31.P.20535/2011/13. sorszámú 2011. október 20-án keltezett ítélete szerint, amely egyébként kedvezőtlen volt a VI. rendű alperesre nézve is. Ezt követően, a IV. rendű alperes halálára tekintettel, a 2012. május 29-én jogerőre emelkedett végzéssel került sor az eljárás félbeszakadásának megállapítására, visszamenőlegesen 2010. április 12. napjára.
- [11] Az indítványozók állítása szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése szerinti törvény előtti egyenlőséget sérti a jelenlegi szabályozás, amely egyenlőtlen eljárási jogokat biztosít a peres felek részére, adott esetben a nem jóhiszemű peres felek javára, továbbá a perben nem álló örökösöknek úgy biztosít jogokat határidő, vagy feltétel nélkül, hogy az, e parttalanság következtében szintén a törvény előtti egyenlőség sérelméhez vezet. Az indítványozók úgy vélik, hogy ha a régi Pp. 111. § (1) bekezdése szerinti egyik fordulat sem következik be, úgy szükséges lett volna annak törvényi szabályozása, hogy bizonyos idő elteltét követően, ha az eljárás félbeszakadása, annak észszerűtlen ideig történő elhúzódása már bármelyik fél számára igazolható érdeksérelemmel jár, úgy az egyenlőségi szabály alapján a többi fél is eljárási jogokat kaphasson az eljárás folytatása érdekében. Indítványozói álláspont szerint, a régi Pp. 111. § (5) bekezdésében foglalt szűkítő feltétel kért megsemmisítése megszüntetné a hivatkozott jogszabályhely alaptörvény-ellenességét és bizonyos feltétel, illetve időtartam elkövetkezése és igazolása esetén visszaállítaná a felek egyenlőségét.
- [12] Az indítványozók szerint a támadott törvényi szabályozás olyan esetekben, amikor a fél hal meg, és örököse nem kíván önként perbe lépni, illetve az ellenérdekű fél valamilyen okból nem vonja perbe a jogutódot, a perben álló többi fél perbe vitt jogát nem engedi elbírálni észszerű időn belül, ahogyan pedig azt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alkotmányos alapjogként előírja. Az indítványozó I. állítása szerint a tizenhárom éve félbeszakadt eljárásban neki, mint peres félnek sérült az a joga, hogy ügyét észszerű időn belül elbírálják, és az értelmetlenül eltelt hosszú idő egyben az eljárás (elbírálás) tisztességes jellegét is megkérdőjelezi. Az indítványozó I. – arra tekintettel, hogy 2017 januárjától nem bejegyzett zálogjogosult, az ingatlanra vonatkozóan érintettsége már megszünt –, azonban beláthatatlan ideig nem tudja bejelenteni és érvényesíteni azt az igényét, hogy a perből menesszék, a perből szabadulhasson.
- [13] A perben félként nem álló indítványozó II. sérelmét pedig az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint az igazolja, hogy a perbe félként, alperesi jogutódként belépni nem tud, semmiféle ráhatása nincs a peres eljárásra, miközben az ingatlanra bejegyzett perindítás ténye beláthatatlan ideig megakadályozza őt, mint engedményest, a javára 2017-ben bejegyzett zálogjog alapján fennálló kielégítési joga és kielégítési elsőbbsége érvényesítésétől.
- [14] Végül az indítványozók hivatkozása szerint, nem csak a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenes, hanem azok a bírói döntések is, amelyek meghozatala során a Törvényszék és az Ítéltábla az Alaptörvény

28. cikkében foglaltakkal ellentétesen, az alkotmányos és az ezzel összefüggő törvényi alapelvi szintű normákat figyelmen kívül hagyva járt el.

- [15] 3. Az igazságügyi miniszter 2023. június 26-án kelt, az Alkotmánybíróságra 2023. június 29-én érkezett *amicus curiae* beadványban fejtette ki álláspontját a normakontrollra irányuló panaszbeadvánnyal kapcsolatosan.
- [16] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése és a 27. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [17] 4.1. Az indítványozó I. jogi képviselője a Győri Ítéltábla jogerős végzését 2023. január 17. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt 2023. március 14. napján, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, a sérelmezett bírói döntéseket és jogszabályi rendelkezést [a régi Pp. 11. § (5) bekezdés „a (2) és (3) bekezdés esetében” szövegrésze], az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az alkotmányjogi panasz tartalmazza az állított alaptörvény-ellenesség indoklását, valamint kifejezett kérelmet tartalmaz a sérelmezett jogszabályi rendelkezés és a végzések megsemmisítésére. Az indítványozó I. és az indítványozó II. érintettségét az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntések vonatkozásában az Alkotmánybíróság mérlegelése során megállapította, úgyszintén azt is, hogy a támadott jogszabályi rendelkezést az ügyben eljáró bíróságok alkalmazták, továbbá a jogorvoslati lehetőség kimerítésre került.
- [18] 4.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán a) az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és b) jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [19] Az indítványozók állítása szerint a régi Pp. 111. § (5) bekezdése támadott szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapításával megnyílna az út az elhunyt alperes részére ügygondnok kirendelésére, és ezzel elhárulna az akadály az eljárás folytatása, és az érdemi döntés meghozatala elől.
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint azonban az adott ügyben a régi Pp. 111. § (2) és (3) bekezdés szerinti egyik esetkör (a fél cselekvőképességének elvesztése, a fél törvényes képviselőjének halála, illetve jogosultságának megszűnése) sem állt fenn, amelyből egyenesen következik, hogy a (2) és (3) bekezdésnek, a régi Pp. 111. § (5) bekezdésében lévő speciális szabálya a fél halála esetére nyilvánvalóan nem vonatkoztatható. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozók maguk is akként nyilatkoztak, hogy „szükséges lett volna annak törvényi szabályozása, hogy bizonyos idő elteltét követően, ha az eljárás félbeszakadása, annak ésszerűtlen ideig történő elhúzódása már bármelyik fél számára igazolható érdeksérelemmel jár, úgy az egyenlőségi szabály alapján a többi fél is eljárásjogi eszközt kaphasson az eljárás folytatása érdekében.” Az indítványozók tehát valójában nem a régi Pp. támadott szövegrészeinek alaptörvényellenességét indokolták, hanem azt indítványozták, hogy az Alkotmánybíróság egyedi ügyben történő alkalmazási tilalom kimondásával az indítványozók által választott ponton módosítsa a már nem hatályos régi Pp.-t a peres eljárás félbeszakadásának megszüntetése érdekében, azaz az indítvány a régi Pp. módosítására, mintegy mulasztás kimondására irányul.
- [21] Az Alkotmánybíróság eljárása során számos alkalommal mutatott rá, hogy „az Abtv. 2012. január 1-jei hatálybalépése óta annak 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását, mint az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során alkalmazható jogkövetkezményt szabályozza, nem önálló eljárásként. Ebből következően külön mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló indítvány előterjesztésére az Abtv. hatálybalépése óta nincs jogszabályi lehetőség.” {Lásd például 3358/2021. (VII. 28.) AB végzés, Indokolás [15]}
- [22] 4.3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

- [23] Az Abtv. rendelkezése egyértelművé teszi, hogy alkotmányjogi panasszal csak az ügy érdekében hozott, vagy a bírósági eljárást befejező döntés támadható, márpedig az indítványozó I. folyamatban lévő eljárásban előterjesztett ügygondnok kirendelése iránti kérelmét elutasító bírósági határozatok e kritériumok egyikének sem felelnek meg.
- [24] 5. Az Alkotmánybíróság a fentieket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdésében és 27. §-ának (1) bekezdésében meghatározott feltételnek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. december 12.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/663/2023.

